

МАЇК
ЦОГАНСЕН
Ситтутунга

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2023

Художні оповідання

ГНИЛИЗНА

Я хочу розповісти одну історію, що скоїлася з моїм знайомим Павліком Явнем.

Павлік Явень блондин, невеличкий на зріст, з кніпс-пенсне на спокійному носі, акуратненько вдягнений блондин. Шіммі стоять у нього в шахві, а ходить він улітку в сандалах, бо в сандалах ходять комуністи, а Павло Явень хоче вступити до партії.

Не те, щоб він вірив в те, що має бути комуністичний лад, скоріше він хоче, щоб йому було добре. Він комуніст-індивідуаліст!

Крім того, він хоче мати револьвер.

Намочивши трошки своє русяве волосся, він розчісував його надвоє посередині.

«Люсю» — сказав Павло Явень.

«Павліку» — одгукнулась Люся Явень, його жінка, з ліжка.

«Люсю — я йду оце. Прийду годині в п'ятій. Ти будеш удома?»

«О п'ятій... Павліку, я б хотіла піти к подругі — вона мене викликала в одній справі».

«Гаразд — одповів Павло Явень. — Отже я повернусь зараз-же після обід. До речі, треба говорити не «к подругі», а «до подруги». Коли ти вже вивчишся розмовляти по-українськи?»

Павло Явень підійшов до ліжка, поцілував Люсю в душу, Люся закурликала й оповила його шию пухкенькими ручками. Павло Явень ще раз поцілував Люсю в губки, узяв портфеля, поглянув на годинника на руці й вийшов сінми на двір і на вулицю.

В Павла Явня прекрасна жінка. Мало того, що гарненька, ще й спокійна.

Головне, що нікому й на думку не спаде, що вона могла-б його зрадити.

Скоріше Дніпро потече на Чернігів.

Павло Явень запалив цигарку й почав міркувати, йдучи під маленьким дощиком.

Крапа дощ. О, це був дощ. Він так накрапав уже третій день — це вже було занадто.

Павлік ще раз ізгадав про Люсю. Думки його були прихильно-зневажливі.

Жінки всі однакові всередині.

Спочатку доводиться з ними попотягатись — вони кокетують із знайомими й незнайомими й дуже коми-зяться.

Павлік гнівно згадав, як йому доводилось просити; так, просити! Люсю поводитись як слід з чужими.

Тепер не те.

Тепер вона сама, як кішка, закохана в нього й подекуди навіть трішки набридає йому ревнощами.

На чужих вона не дивиться зовсім. По гостях вона не ходить, вчащає тільки до однієї подруги.

Вона розповідає Павлікові про подругу — та живе дуже бідно — інколи просто голодує.

Але грошей вона для подруги не прохає — Павлік раз на завше одучив її від благодійних звичок.

Дощ почав заливати Павлікові за комір. — Треба зайти десь. поснідати, поки дощ усухне.

Оце Люська, хоч дощ, хоч що, піде до подруги — та живе десь далеко в передмісті — й прийде стомлена вкрай.

Коли вона приходить відтіля, від неї немає діла, як від жінки — це трішки дратує Павліка.

Дарма, що він сам не пропускає нагоди поласувати на стороні — Павлік уважає, що жінка має бути завше до його послуг.

Женщина — істота недорозвинена й не здатна до творчої роботи. Її діло — бути передовсім жінкою й матір'ю.

Павлік саркастично посміхнувся, згадавши жінвідділ.

Так. Доводиться погоджуватись офіційно з дечим заради головного.

А головне — це всебічний розвиток його, Павла Явня, творчих здібностей. Для цього йому потрібна Люся, добра, різноманітна їжа, зручні меблі...

Цьому перешкоджає оцей чортів дощ. Хоч онде, здається, свінуло на небі.

А для того, щоб зробити кар'єру, Явневі треба вступити до партії.

Потрібну термінологію й лозунги Павлік давно засвоїв. Він має в минулому деякі гріхи й партквиток йому доко-нечно потрібний.

Павлік почав шукати очима пивної.

Одне лихо — це нерви.

Павлік почуває якийсь інстинктивний страх перед робочими.

Йому інколи здається, що вони бачать його наскрізь.

Треба випити пару пляшок перед розмовою з тов. К.

Явень зайшов до пивної, узяв пляшку пива й замовив яечню.

Поки що він наляв шклянку й випив.

— Так. Усе вийде на добре. Сьогодні йому обіцяний ще один підпис на заяві до партії.

— Ясна річ, одразу його членом правління не зроблять; доведеться ще з півроку посекретарювати. Зате зовсім інше відношення. По-перше, він заведе собі револьвера. Він хотів мати револьвера без ніяких дозволів од ДПУ. Револьвер дуже приваблював Явня.

Явень налив другу шклянку й випив її навхилки.

— А членом правління він буде десь в іншому місті. Йому одразу дадуть. Явень узявся до яечні. Доївши останній шматок, він обвів очима кімнату, шукаючи офіціанта.

Він зустрівся поглядом з чіимись чорними, гострими очима. Це був кремезний дядько в шкіряній тужурці.

Явень заплатив за пиво й яечню й підвівся.

Коли він дійшов до дверей, дядько теж підвівся і наздогнав його.

«Скажіть, як тут вийти на Фундукліївську?» — запитав хрипкий голос.

«Фундукліївської нема» — суворо одповів Явень. «Єсть вулиця Леніна».

Дядько ще щось хотів сказати та Явень швидко повернувся й вийшов. Ця розмова йому не подобалася. Дядькові, очевидно, ні до чого була та вулиця, — він чогось хотів від нього, Павла Явня.

Явень вийшов на вулицю. Дощик не крапав більше; сонце гладило його обличчя старенькими, м'якими лапами.

Перейшовши дві вулиці, Явень подивився на руку. До установи ще було рано й він постановив прогулятись після снідання. Сьогодні він піде до т. К. — той мав дати йому останній підпис. Чого від нього хотів той дядько? — 3 підписом т. К. його одразу зарахують у кандидати.

— Чудний якийсь суб'єкт. Дурень, — вирішив Явень і... спинився.

Перед ним стояла повна, висока дама й дивилася йому просто в вічі.

Павло Явень привітно посміхнувся.

Вона посміхнулась собі. Нафарбовані красиві губи одкрили низку чудових зубів. Явень перевів очі на гарненький лаковий черевичок.

«Не можу пригадати, де я вас бачив» — сказав він упевнено.

«Уявіть собі, я теж не можу пригадати» — посміхнулась дама.

«Уявіть собі, я теж не можу пригадати» — посміхнулась дама.

«Ви в той бік?» — запитав Явень. Дама кивнула головою, Явень узяв її під руку.

«Я живу тут недалечко» — сказала вона.

«По Пушкінській?»

«По Пушкінській. Уявить собі: зо мною трапилось нещастя».

«Що таке?» — весело запитав Явень.

«У мене вмер чоловік — сказала вона сухо. — Його треба ховати, а грошей нема».

«Оце тільки й нещастя?» — посміхнувся Явень. — «Я спробую вам допомогти грішми. Воно, правда, таке не щодня трапляється».

Дама починала його цікавити. В неї єсть юмор. Це інтелігентна жінчина — можливо, аристократка!

Явень притулив її руку ближче до себе.

Вони перейшли квартал.

«Ось тут» — сказала дама. Явень кинув блискавичний погляд на табличку — 67, і вони ввійшли в двір.

То була добре обставлена кімната. Правда, біля дверей стояв брудний стілець з примусом і лушпинням од картоплі. Явнів погляд упав на зачинені двополовинні двері.

«Сідайте» — сказала вона.

Явень добув цигарку, запалив і сів. Вона взяла в його цигарку, підійшла до дверей, закинула гачок і раптом, сівши коло Явня, обняла його шию й швидко поцілувала. Потім вона почала розстібувати блузку.

Явень не поспішаючи розстібував сандали.

«Слухайте, а де-ж ваш чоловік? Він нам не заважати-ме?» — спитав він саркастично.

Вона вказала на зачинені другі двері.

Явень приклав руку до її грудей.

Раптом щось зашаруділо в сусідній кімнаті. Явень зблід і одняв свою руку.

«Киньте жарти — що там у тій кімнаті?» — сказав він і взяв в руку свої сандали.

«Я вам сказала — там мій покійний чоловік» — одповіла вона глухо.

Явень гарячковими рухами взувся; йому затрусились коліна.

Вона скинула спідницю, підійшла до дверей і розчинила їх. Двері приходилися просто проти канапи. Явень звівся на ноги й узяв портфеля. В манесенькій кімнатці стояло ліжко — на ньому щось лежало, накрите ковдрою.

— Нема револьвера, — подумав він і схопив жінчину за руку.

«Ідіть, здійміть ковдру».

(До виходу було два кроки).

«Ти боїшся, ціпунчик!» — сказала вона насмішкувато; увійшла в кімнату і зірвала ковдру з ліжка. На ліжку лежав вусатий чорнявий чоловік.

Явневі перетяло дихання.

«Та йди-ж подивись» — сказала вона. — «Ось». Вона підняла чоловікові ногу й пустила. Нога мляво гепнулася на матрац.

(Під ліжком нічого не було).

Явень швидко підійшов і доторкнувся до мерцевої руки. Вона була холодна. Явень глибоко зітхнув.

«Зачиніть ці двері» — сказав він і вийшов.

Вона вийшла слідом і зачинила двері. Явень добув з портфеля п'ять карбованців, поклав їх на стільця й пішов до дверей.

В цій хвилі в вихідні двері постукано.

Тепер злякалась дама. Жах перекривив їй обличчя.

«Ідіть мерщій сюди» — зашепотіла вона.

Явень узявся за гачок.

«Ідіть сюди» — з невимовним жахом пробелькотала жінчина.

Хтось дужою рукою сіпнув двері, аж ляснув гачок.

Явень навшпиньки підбіг до жінчини.

«Майте на оці, що в мене револьвер» — прошепотів він, увійшов у кімнату й зачинив двері. Стало темно мов у льоху — в кімнатці не було вікон.

Він чув (серце калаталось), як вона одчинила вихід і почала щось шепотіти.

Щось торкнуло його в ногу. Явень одскочив на два кроки й засвітив запальничку. Чоловік лежав нерухомо. На краю ліжка сидів кіт і облизував голу ногу мерця.

Серед шепоту Явень почув другий жіночий голос.

«Він умер» — сказала дама. — «Через те я й прохала вас прийти».

«Де він, пустіть!» — розтявся одчайний, пронизливий, знайомий Явневі голос.

Щось завовтузилося у сусідній кімнаті, двері розлетілись, і друга жінчина вдерлась у кімнатку.

Перед Явнем стояла його жінка, Люся Явень.

РАХУНОК

На «унтер ден Лінден» Василя Ганека штовхнула дівчина й прошелестіла сукнею повз нього.

Потім вона спинилась, повернулась до Василя й сказала: «Вибачте, будь ласка».

І блиснула блакитними очима вбік Василя.

Ганек стояв здивований, не розуміючи, що робити.

Вона ніяк не скидалась на проститутку — до того-ж було вдень.

Це була висока, русява жінка з дитячим обличчям, з доброю наївною усмішкою на соковитих губах.

З-під коротенької спіднички виглядали стрункі, сильні ноги в жовтих панчішках і трішки великуватих черевичках.

Вона вже повернулась і пішла, а Ганек ще дивився їй услід.

Коли він уже наважився йти далі, вона збочила й зайшла в двері кафе.

Тепер тільки Ганек утямив, що міг-би з нею забалакати.

— Це завжди так буває — на одну секунду запізно... Та ще така хороша дівчина.

Ганек поміркував ще трохи й пішов за нею. Це було блискуче кафе, не галасливе, а чемне й величне, як годиться для місця, де буржуа заходить удень випити айскафе чи айшкоколаде¹.

Вона сиділа не коло вікна, а оддалік під стіною, розмальованою в міру пристойності, кубістичним візерунком.

Ганек сів коло вікна, взяв «Фоссіше Цайтунг» і став з-за газети розглядати дівчину.

Вона посмокувала каву крізь соломинку й не примітила Василя.

¹ Кава з льодом, що п'ють крізь соломинку. — *Прим.авт.*

Він почав уперто дивитись на її плече, закликаючи по-дивитись на нього.

Минула хвилина. Кельнер заступив Василеві дівчину; в цей самий момент вона глянула на нього й зараз-же одвернулась.

Ганекові здалось, що вона почервоніла.

Кельнер одійшов. Тепер Ганек одклав газету й почав обдивлятися візерунки на стіні. Довівши очі до дівчини, він глянув на неї й знову спіткнув її погляд.

Знову, наче її спіймано на чомусь лихому, вона втопила погляд у свою шклянку.

Ганек повагався трішки й знову взяв газету, але так, щоб вона могла його бачити.

Він був не поганий собі хлопець — ставний галичанин з великими виразними рисами засмаглого обличчя.

Сірий повстяний бриль від Вертгайма, на який, Ганек покладав деякі надії, був коштував йому чималеньку, як на його командировочне утримання, суму.

Треба сказати, що Ганек був краще од свого берлінського бриля, але сам цього, не знав. О, в Києві, куди він повернеться за два тижні, цей брилик чимало приверне до нього сердець. В Києві скромний кооператор Василь Ганек випередить якогось непевного поета. Але тут він сам почував себе трохи непевно...

Дівчина допила каву й покликала кельнера,

Ганек знову одклав газету. Вона шукала дрібних у маленькому лаковому ридикюлі.

Василь ледве сидів — він вирішав. Чи підійти, чи ні. Під ногами в нього почало загорятися. Він схопив газету, знову кинув і кінець-кінцем почав дуже негарно двигіти ногою — для чогось витяг носовичка, сховав його, поглянув на годинника й не побачив, котра година, з кожною секундою чимраз більше соромлячись своїх рухів.

Раптом він глянув на неї. Вона все ще сиділа, але на лиці її з'явився стурбований, переляканий вираз.

Вона висипала все з ридикюля на стіл і шукала грошей. Кельнер стояв перед нею як мармурова статуя. Вона помітно навіть для Ганека почервоніла й похапцем длубалась серед коробочків і хусточок.

Ганека раптом пройняла рішучість; він враз охолов, наче вийшов на мороз.

Він підійшов до її столу.

«Ви мені повернете гроші, дозвольте мені пособити вам!» — сказав він одним духом, стискуючи в руці бумажника.

Дівчина подивилась на нього вдячними і враз переляканими очима й нічого не сказала. Але Ганекові цей погляд додав духу, він уже добував гроші й платив.

«Дуже вам вдячна» — сказала вона. Василь удруге почув її голос. В ньому тепер було стільки щирої, дзвінкої подяки...

«Скажіть мені вашу адресу й я пришлю вам гроші» — сказала вона.

«Чому так?» — просичав Ганек, йому трішки стиснуло горло.

Вона здивовано глянула на нього.

«Щоби не турбувати вас» — дзвінко відповіла вона. «Втім, коли ви мені не довіряєте, я вам скажу свою» — дала вона з чарівною усмішкою.

Кельнер подався, вона підвелась.

«Ні, ні, я цілком покладаюсь, але... ні, так я цілком, цілком покладаюсь, вибачте мені, будь ласка, я зовсім не те хотів сказати...» — забелькотів Василь.

Вони вийшли з кафе.

На вулиці вона спинилась на мить і рішуче сказала:

«Моя адреса: Вестен, Ансбахер-Штрассе, 32, Рейнеке! Бувайте здорові! Ще раз дякую вам!»

Вона повернулась і пішла.

Ганек постояв з секунду.

— Рейнеке. Наче він чув десь це прізвище.

Він пройшов кварталів зо два, силкуючись пригадати щось, зв'язане з прізвищем Рейнеке.

— «Рейнеке Лис» — Вольфганга Гетого — переклав такий-то року такого-то. Накладом таким-то.

Ні — не те! Десь іще був Рейнеке.

Зненацька Василь втямкував. Він розгорнув записову книжку й подивився адреси. В другій шпальті ліворуч він знайшов:

— Гаррі Рейнеке — голова правління кооперативу «Електра».

Ганек аж підстрибнув з радощів. Це його дочка або племянниця. О-го-го-го-го. — Він піде туди в справах ділових; завтра-ж.

Другого дня Василь у чорній парі стояв перед табличкою Г. Рейнеке. Він уже подзвонив.

— Невже-ж вийде вона? Ох, нехай вона не виходить. Нехай не відразу... Двері одчинилися...

В дверях стояла стара в біленькому мережевому очіпку, з окулярами на довгому носі.

«Скажіть, будь ласка, чи не можу я бачити радника комерції, пана Гаррі Рейнеке? Ось моя картка».

Стара взяла картку, прочитала й повела Василя крізь чепурненьку кімнату з христами й душеспасительними написами на стінках.

«Гаррі» — сказала вона постукавши в двері...

Гаррі Рейнеке був звичайний німецький буржуа — кооператор, з якими Ганекові частенько доводилось зустрічатися.

Товстий, з гладко виголеним подвійним підборіддям він утруз у зручне крісло перед письмовним столом.

Товстий, з гладко виголеним подвійним підборіддям він утруз у зручне крісло перед письмовним столом.

— Це діло не страшне, вирішив Василь і почав приготувану зараньше ділову розмову. Українська кооперативна спілка має такі-то й такі-то пропозиції сировини, ціни та-

кі-то й такі-то, вигоди безсумнівні й полягають в таких-то подальших обставинах...

Василева промова лялася мов гірський струмінь.

Нарешті він змовк.

«Боюсь, що це нам не підходить» — одповів нарешті тоненьким голоском шановний Гаррі Рейнеке.

Василеві — байдуже. Він охоче згодився, що це для Гаррі Рейнеке не підходить, і зібрався тікати.

— Але як тепер далі? Він уже залишив Рейнеке на всякий випадок свою адресу: не було вже про що балакати.

Треба було йти, але Василь не міг звестися на ноги.

В цей момент двері одчинилися й у шпарку просунулася знайома голівка. Побачивши Василя, вона негайно зникла.

Василь покрутився ще трохи й вийшов. Він пробував якось забратися у вітальню, але вона не з'являлась...

В неділю Василь одержав запрошення на обід. Це був лист від самого Рейнеке. де той розписував всякі подяки й щиро просив по товариському пообідати разом з ним та його сім'єю.

Василеві не так хотілось обідати з сім'єю шановного Гаррі Рейнеке, як посідити десь у садку віч-на-віч із дівчиною. Одначе він одягся й пішов.

В невеличкій їдальні з темного дерева Василя посаджено поруч з самим Рейнеке й напроти Ельзи.

Шановний розпитувався про Радянську Україну, указував, що він сам соціяліст, тобто наслідуює заповіді фон-Лео фон-Толстої і раз на тиждень замість м'яса й усякої страви п'є саме молоко.

Втім він уважає всеж-таки, що:

«Большевисмус іст антисоціялісмус», але коли йому доведуть протилежне, то він охоче згодиться...

Василь слухав і одно зиркав на Ельзу. Та сиділа й ні пари з вуст. Де поділись блискавичні погляди й чарівна усмішка — все це діставалося тарілці.

Василеві здавалося, що вона трішки ніяковіє, коли фатер починав розводити теревені про «соціалізм».

Він спробував сказати, що між Лео фон-Толстої та соціалізмом є принципіальна різниця, але старий враз перекинув його цитатою з Трейчке, що, мовляв, соціалізм властивий лише духові єврейської раси, а германська раса плакає здоровий індивідуалізм.

— «Ми, німці — ті-ж самі елліни», — закінчив шановитий кооператор і запалив сигару.

Василь, що не звик до Трейчке, трошки здивований глянув на «елліна» й закурих і собі.

Старий розводився ще з чверть години. Ельза тим часом зникла й Василь, спіймавши облизня, пішов додому, вирішивши більше до Рейнеків не ходити.

Але за днів двоє він одержав ділову пропозицію в справі закупівлі української сировини.

Він прийшов ще раз і потрапив на сніданок. Рейнеке так запрошував сісти, що не можна було одмовитись. Ельзи за столом не було.

Проковтнувши якийсь шматок, обоє пішли до кабінету.

З ділової пропозиції нічого не вийшло. На цей раз Ганек не міг погодитися на Рейнекові умови. Він уже налагодився йти, коли німець раптом спитав:

«Ви знаєте, що в мене є доросла дочка?»

Василь не найшовсь навіть, що одповісти,

Тоді німець підвівся, підійшов до дверей, замкнув їх ключем і поклав ключа собі в кешеню.

«Ви знаєте, що в мене є доросла дочка?» — запитав він удруге.

«Знаю» — одповів Ганек.

«Ви маєте якісь наміри шлюбні?» — спитав німець.

Думки блискавичним вихорцем закрутилися в Ганекові голові. Він подивився на Рейнеке, потім на вікно.

«Вікно зачинене» — запобігливо поінформував Рейнеке, спіймавши його погляд.

«Прошу вас негайно дати мені відповідь. Ви бачилися з моєю дочкою привселюдно в ресторані. Ви приходили обідати до мене для того, щоб із нею побачитися. Я жду вашої відповіді».

«Я не маю ніяких намірів» — сказав Василь рішуче.

«А, ви не маєте?» — грізно спитав Рейнеке.

«Не маю. Одчиніть двері!» — майже вигукнув Ганек.

«Стривайте!» — гукнув Рейнеке і, різким жестом висмикнувши з столу шухлядку, почав нервово длубатись у ній.

Ганек схопився і кинувся на нього. В цей момент Рейнеке кинув на стіл якийсь папірець.

«Читайте» — наказав він рішучим голосом.

Ганекові враз полегшало — револьвер не з'явився на сцену. Він узяв папірець і став читати так, щоб йому видко було найменший рух Рейнеке.

На папірці стояло:

РАХУНОК

Голова Правління кооперативу «Електра»,
радник комерції Гаррі Рейнеке.

Виданий Василеві Ганекові

Суп з клецками 1 порц. 80 пфен.

Фрикадельки 1 S порц. 1 м. 40 пфен.

Компот 1 порц. 60 пфен.

Сигар 2 а 20 пфен. шт. 40 пфен.

Пудинг 1 порц. 80 пфен.

Всього 4 марк. в золоті.

Радн. Ком. Г. Рейнеке.

МАЙБОРОДА

ЧАСТИНА 1

I. Майборода й філософи

З-під вивіски «Механічний тоталізатор» вийшов чоловічок і став на тротуарі.

Це був Майборода. Філософ Майборода.

На обличчя Майборода зовсім не схожий на філософа.

Філософи мають великий лисий лоб і задумливі, або й пронизливі, очі. До того в них звичаєм буває борода.

Навпаки, Майбороді біляві патли, як вимочена конопля, звисають аж на самі очі — маленькі, підсліпуваті очі.

Під носом у Майбороди теж конопляна мичка — вуси. Майборода постояв на тротуарі. Він замислився.

II. Суєта

Все суєта! — вирішив Майборода й подався тротуаром по вулиці.

От жінки! Для чого вони одягають лакові черевички, підмащують губи й дивляться скося на сміливих парубків?

Все одно вони помруть, зогниють і змішаються з землею. Суєта!

Все суєта! — остаточно постановив Майборода.

Посада, головбухгалтер, РКІ — все суєта!

А найперше — механічний тоталізатор!

Це вже суєта суєт.

Чи виграєм, чи ні — то ще хтозна, а що програєм, то напевне.

Майборода механічно помацав кишеню.

Хоч як подумати добре — то й гроші суєта.
Що з того, що за гроші можна купити гарну жінчину.
Побудем з нею ніч, а там, дивись, і зачепив чого-
небудь!
Майборода прискорив ходу.

III. Майборода і плавунець

— Все — суєта! — ще раз повторив Майборода і — спинився.

На тротуарі збилася купка — душ п'ять народу і на щось дивились.

— От юрба! — сказав собі Майборода.

Досить того, щоб один спинився перед якоюсь дурницею, і зараз коло нього наб'ється народу.

Колись Майборода сам попавсь на гачок. Якийсь хлопчик став на вулиці Лібкнехта й почав непорушно дивитись на вікно в четвертім поверсі на другому боці.

Тоді Майборода теж приєднався до купи й усі дивились на вікно, аж поки хлопець не висолопив язика на глядачів і не вшився.

Майборода звів очі. Перед ним манячила якась широченна спина під кашкетом. Спина уважно дивилась у середину кільця.

— Запевне якась неймовірна дурниця!

Щоб перевірити свій висновок на фактах, Майборода присунувсь ближче і заглянув у середину, розсунувши трохи наївних глядачів.

На тротуарі голічерева лежала якась маленька штучка, завбільшки з карбованця.

Вона мала вигляд сочевичини і по краю обведена була жовтою стрічкою.

— Так і є!

Це просто собі жук-плавунець. Є на що дивитись!

Він залетів на вулицю з річки, кокнувсь об ліхтар і впав.

ЗМІСТ

ХУДОЖНІ ОПОВІДАННЯ	3
ГНИЛИЗНА.	5
РАХУНОК.	12
МАЙБОРОДА	19
17 ХВИЛИН (<i>новела</i>)	47
ОПОВІДАННЯ ПРО МАЙКЛА ПАРКЕРА	53
Перша поява Майкла	53
Майкл знайомиться з нечистою силою	59
Кінець Майкла Паркера	67
СПИСАНА СПИНА.	80
ЖИТТЯ ГАЯ СЕРГІЙОВИЧА ШАЙБИ	97
СИТТУТУНГА	120
ЛЕНІНСЬКА КАРТКА (СВ. РЕНО).	134
ДИТЯЧІ ОПОВІДАННЯ	141
ЖАБКА. КІТ. СОБАКА (<i>збірка</i>).	143
Жабка	143
Кіт Чудило	145
Собака Джек	146
ХИТРІ КАЧКИ (<i>збірка</i>)	148
Хитрі качки	148
Хто розірвав сову?.	150
Як орел приніс мисливцеві норця	152
Сокіл-кібець	153
Собака	155
Собака, що лазив на дерево	156

Собака і ворони	158
Жук-водолюб і таргани	160
Соми	161
Як мураші наїлися цукру.	162
Як окунь сам упіймався	164
СТАРИЙ ВЕПЕР	167
ДЖАН ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ	188
Собака Джан	188
Прикаспійський вовк	199
Вовки і верблюжата	201
Північний птах.	202
Краби	205
Дядько Мусій і заєць	206